

VEČERNI LIST

Član za celo leto . K 60.— za pol leta . K 30.—
četrti leta . K 15.— na mesec . K 5.—
Društvo in upravištvo: Kopitarjeva ulica št. 6.
Telefon št. 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Inserati: Enostopna pettirista (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po K 120.—
Poslano: Enostopna pettirista K 1.— — Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne

Mirovni pogoji za Avstrijo določeni.

Sprejem nemško-avstrijskih delegatov.

LDU Haag, 15. maja. (ČTU). »Hollands Nieuws Bureau« javlja: Pogoji za Avstrijo so že določeni. Avstrijska delegacija bo dobila en teden časa za preučevanje pogojev.

LDU Versailles, 15. maja. (DunKU). Kakor poročajo listi, je nemškoavstrijsko delegacijo sprejel prefekt departementa in župan St. Germaina, pozdravil dr. Rennerja in delegacijo v imenu francoske vlade in ji zagotovil, da jih bodo v St. Germainu vljudno sprejeli. Dr. Renner se je zahvalil za gostoljub-

nost in za prijazen sprejem. Potem so odkazali delegaciji bivališča.

LDU Bern, 15. maja. (DKU) »Matin« zatrjuje, da se bosta mirovni pogodbi z Avstrijo in z Ogrsko obenem podpisali. Nedvomno se bosta sklenili dve različni pogodbi. Med tem, ko so Avstrijci že prišli v St. Germain, pa iz Budimpešte ni odšla v Pariz še nobena delegacija. Ogrska sovjetska vlada, ki je v stiski vsled rumunskih in srbskih napadov, je v prenesigurnem položaju, da bi mogla zastopati Madžare na mirovni konferenci.

Rumunski delegati zapuste Pariz.

LDU Dunaj, 15. maja. (ČTU) »Wiener Allgemeine Ztg.« poroča iz Frankobroda ob Meni: »Bureau Europa Presse« javlja iz Berna iz rumunskega vira: Kakor poroča švicarska brzojavna

agentura, namerava Bratianu in vsa rumunska delegacija vsled sklepa sveta deseterice, po katerem se bo Banat razdelil med Srbijo in Rumunijo, zapustiti Pariz.

Nemci se hočejo braniti z orožjem.

LDU Nauen, 16. maja. (Brezlično.) V vseh delih Nemčije se množe protesti proti pariškimi mirovnim pogojem, ki so nemško javnost globoko razočarali. Iz vseh obmejnih pokrajin prihajajo brzo-

javke in izjave, da je prebivalstvo pripravljeno, z vso odločnostjo braniti nemško ozemlje z orožjem v roki, ako se ne doseže izprememba mirovnih pogojev na pravičnih temeljih Wilsonovih 14 točk.

Pritisk na Nemčijo.

Tudi poljske in češke čete pripravljene.

LDU Berlin, 15. maja. (ČTU) »Tages« javljajo iz Pariza: Ako Nemčija ne bo podpisala mirovne pogodbe, ententne čete ne bodo vkorakale samo v

zapadno Nemčijo. Poljske čete stoje na vzhodni meji in češke čete na južnovzhodni meji in so ententi na razpolaganje.

Zarota proti madžarski vladi.

LDU Budimpešta, 15. maja. (ČTU). Kakor poroča »Nepzava«, je sovjetska vlada doznala o novi zaroti ogrskih častikov bivše skupne armade, ki so hoteli

strmoglavititi sovjetsko vlado. Razkritje načrta in odrejeni ukrepi so preprečili izvršitev.

Nepričakovano blagostanje.

Vlada je razpisala prvo državno posojilo. To dejanje je razumljivo in je bilo potrebno. Država potrebuje prav sedaj, ko so po vojski vse državne blagajne izpraznjene, ko zahteva ureditev in utrditev nove državne tvorbe posebnih izdatkov, tudi novih dohodkov. Če bi bile mednarodne razmere utrjene, bi si vlada posojila zunaj, pri kakšni zavezniški državi. Dokler pa je naš politični in gospodarski položaj tako nejasen, ne preostaja državi drugega, kot da se obrne na požrtvovalnost in domovinsko ljubezen svojih državljanov in od njih zahteva, naj ji s svojimi preostanki prihitijo v potrebi na pomoč.

Državno posojilo se je že začelo podpisovati. Odločilna pri tem bi morala biti tudi okoliščina, da je denar v njem varno naložen, da se dobro obrestuje in da se bo popolnoma gotovo ob roku točno vrnil.

Pri tej priliki bi pa opozorili na nekaj, kar je z državnim posojilom v zvezi. V svojem oklicu, s katerim se podaljšuje rok za podpisovanje in pozivajo državljani k prispevanju, opominja ministrstvo za finance »zlasti tudi one, ki so prišli med vojno do nepričakovanega blagostanja«, naj storijo svojo državljansko dolžnost. Navadnejši izraz za »one, ki so prišli do nepričakovanega blagostanja«, je vojni dobičkar. Če prav poznamo to vrsto ljudi, se moramo bati, da bo opomin k državljanski požrtvovalnosti tukaj najmanj izdal. Njihovo blagostanje ni bilo tako nepričakovano, oni niso vedno navadni otroci sreče. To blagostanje je nastalo v največ slučajih s skrivanjem blaga, prebrisanim prekupovanjem, z oderuštvo revnih in ubogih, z brezvestnim izsesavanjem tistega sloja, ki si je znal in mogel najmanj pomagati. In če se je to blagostanje res zgolj slučajno naselilo v njihove žepe, ne smemo pričakovati, da se bo prostovoljno ločilo od njih. Človek nepričakovanega blagostanja je večinoma tudi človek, ki socialno in državno čuti le pod pritiskom nepričakovanih sredstev.

Zato bi bilo potrebno, če bi tudi z zakonom na vojne dobičke bolj pihotali. Drugače bo vojni dobiček državi ušel, pa ne v državno posojilo!

Ukrajinci porazili Rumune.

LDU Budimpešta, 15. maja. (DKU) Ogrski korespondenčni urad javlja: Ruski poverjenik za zunanje stvari Čičerin je brzojavil Beli Kunu, da je ukrajinska rde-

ča armada pobila rumunske čete, ki so branile Dnjester, ter prekorajčila Prut. Rumunske čete beže.

O dogodkih na Koroškem

poroča Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu:

O dogodkih na Koroškem piše »La Lauterne« dne 10. t. m., da so bili, kakor poroča Ljubljanski dopisni urad, nedavno odkriti dokumenti, ki dokazujejo, da so Nemci pripravljali ofenzivo proti Jugoslaviji. Izbran je bil 20. april kot datum nemške mobilizacije, ki je imela za cilj, postaviti mirovno konferenco pred dovršen čin. Ameriška komisija premirja je po končani enketi izdala nastopno deklaracijo: Nemci so pripravili ofenzivo in oni so krivi za gaženje premirja. Jugoslovani so popolnoma nedolžni.

»Action française« prinaša 10. t. m. vest, da so bili Jugoslovani v Koroški odbiti od avstrijskih čet.

»La Lauterne« poroča 10. t. m.: Parlament je imel včeraj plenarno sejo, na kateri se je razpravljalo o dogodkih na Koroškem. Jugoslovanska vlada je izjavila, da ne bo podpisala miru, dokler se Nemška Avstrija ne umakne z jugoslovanskega ozemlja na Koroškem.

Medtem dopolnjuje »Tribune de Geneve« 9. t. m. svojo prejšnjo vest z Dunaja o akciji italijanske vojne misije nastopno brzojavko: »Zeit« doznava iz krogov sporazuma, da je general Segre, šef italijanske misije na Dunaju, zahteval od italijanske misije v Ljubljani, naj pozove Slovence, da prestanejo s sovražnostmi na koroški fronti in da naj sklenejo premirje. Demarša, ki jo je storil general pri avstrijski vladi, je bila torej v zvezi z demaršo pri slovenski vladi in ni bila naperjena izključno proti Nemški Avstriji.

Minister Lukinič na dopustu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Minister za pošto in brzojav dr. Lukinič bo radi boleznih odpotoval za mesec dni v Karlovce.

Nova mestna hiša v Belgradu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Odbor belgrajske občine je sklenil zgraditi novo mestno hišo. Prostor, kjer bo stala, še ni določen.

Izgon tujcev iz Belgrada.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Belgrajska občinska uprava je izdala naredbo v svrhu odpomoči pomanjkanju stanovanj v mestu. Na podlagi te naredbe se bodo morali izseliti iz Belgrada vsi tui-

ci, ki so se naselili v Belgradu po avgustu 1. 1915. in nimajo dovoljenja stanovati v mestu. Vsi državljani neprijateljskih držav morajo zapustiti v roku 10 dni mesto, ako nimajo posebnega dovoljenja, da smejo ostati v Belgradu.

Narodno gospodarstvo.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Zagreb, 15. maja. Regent prestolonaslednik Aleksander je poveril poverjeništvu za narodno gospodarstvo v Hrvatski in Slavoniji dr. Milanu Krištofu.

Spomenik Škerliću.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 15. maja. Odbor za spomenik Škerbiću je pričel z delom. Ko bo zbrana potrebna vsota, se postavi spomenik in sicer bržkone na Kalimexdanu.

Ceška narodna skupščina.

LDU Praga, 15. maja. (ČTU). Narodna skupščina je pričela v današnji seji debato o včerajšnjem ekspoziju finančnega ministra o proračunu. Prvi govornik poslanec dr. Vesely je izjavil: Številke proračuna ne zbuja prijetnih vtisov, toda slika gospodarskega življenja je približno prava. Govornik dvomi, ali je pravilno, da proračun govori o likvidaciji Avstrije. Likvidacija sloni na skupnosti imetja in dolgov in bi pomenila, da hočemo plačati dolgove Avstrije, in sicer tudi vojne dolgove. Stališče Čehoslovakov mora biti, da bo ententa v svojem interesu zahtevala, da prevzamemo del avstrijskega državnega dolga, ki je v državah entente. Tako bodo Čehoslovaki zmanjšali izgube entente. Prevzeti likvidacijo vseh avstrijskih dolgov, bi bila napaka. Govornik želi, da se z Avstrijo pogaja samo kot s tako državo, ki se je proti Čehoslovaki državi vojskovala in ki je njen sovražnik. Nemška Avstrija je še vedno Čehoslovakom sovražna in jim bo vedno sovražna. Še pred kratkim je demonstriralo pred čehoslovakiškim poslaništvom na Dunaju dunajsko prebivalstvo, ki ne more Čehoslovakom pozabiti, da so bili uporniki. Upanje, da bodo Čehoslovaki pri likvidaciji Avstrije dobili nekaj posebnega, je zelo majhno. Takoj po preobratu je bilo mogoče, dobiti veliko. Toda dunajska avstro-ogrška vlada je imetje raztrosila, tako da ni ničesar več ostalo. Avstrija se mora na to opomniti, da je zakrivila vojno. Znano je, kdo je vojno demonstriral in kdo jo je zahteval. Avstrija je glavni krivec vojne. Govornik opozarja na obiske bivšega cesarja Viljema v oktobru 1913 in

januarju 1914 v Konopištu. Tam se je pripravljala vojna. Takrat je vsa Nemška Avstrija odobraval vojne priprave. Zato je treba, da nosi posledice.

Govoril je nato poslanec Spaček, polkovnik čehoslovaške inozemske vojske, ki je izjavil: V imenu povratnikov in v imenu vseh političnih strank šlezijskega prebivalstva zahtevam najenergičnejšo podporo pri svoji zahtevi po priključitvi vsega tešinskega ozemlja k čehoslovakiški republiki. (Bravo.) V imenu kluba čehoslovaške socialno demokratske stranke je izjavil, da smatra stranka za svojo dolžnost, sodelovati pri kritju deficita. Odgovornost za vojsko ima Dunaj in mora zaradi tega prevzeti vse posledice. Našli so se dokumenti, ki še niso objavljeni. Toda čas ni več daleč, ko bodo na razpolago vsej javnosti. Po teh dokumentih sta si Budimpešta in Berlin želela vojsko, samo nekaj časa kasneje. Dunaj pa ni hotel čakati. Dva dni po dogodku v Sarajevu so na Dunaju sklenili vojsko. Govornik je izjavil, da se Čehoslovaki ne bodo vmešavali v vprašanje, ali bo Nemška Avstrija samostojna država ali pa del nemške republike. Z vso odločnostjo pa odklanja načrt, da se bo samostojnost nemško-avstrijske republike ustvarila s tem, da se Čehoslovake oškoduje. Z ogorčenostjo se čita v ljubljanskih listih, da namerava ententa naprtiti del avstrijskih dolgov Čehoslovakom. Trije narodi so aktivno delovali za vojsko, in sicer Nemci, Madžari in Poljaki, ki so še pred vojsko ustanovili svoje legije. Največji ponos teh narodov je bil, da so se mogli bojevati na strani Habsburžancev in Hohenzollerncev. Razmerje Čehoslovakov do entente ni bilo predmet trgovine. Nemške je, da boče ententa Čehoslovake kazniti za njihovo zvestobo. — Nato sta govorila poslanca prof. dr. Horaček in Svozil.

Občevanje med nemškimi in avstrijskimi delegati.

LDU Berlin, 15. maja. (ČTU). Iz Ženeve poročajo: Grof Brockdorff-Rantzau ni bil pooblaščen, poslati odposlanca, da pozdravi nemško-avstrijsko delegacijo v St. Germainu. Z gotovimi pogoji bo najbrže dovoljeno, da bosta grof Brockdorff-Rantzau in dr. Renner pismeno občevala.

Internacionalizacija severne železnice.

LDU Moravske Orlice, 15. (ČTU). Nemškoavstrijska mirovna delegacija je pred svojim odhodom v Pariz izjavila poljskemu poslaniku Steinhäusu, da se bo na mirovni konferenci zavzemala za internacionalizacijo severne železnice od Dunaja do Krakova, da dobi Nemška Avstrija na ta način neposredno zvezo s Poljsko.

Širite »Večerni list«

Naše prvo državno posojilo.

Koncem meseca bo zaključeno podpisovanje našega prvega državnega posojila. Kakor poročajo iz najrazličnejših krajev naše domovine, je podpisovanje 4% državnih bonov napredovalo jako dobro. Zlasti mnogo so podpisali v Baški, Baranji in Banatu, kar je razumljivo, ker biva tamkaj najpremožnejši živelj. Za temi deli naše države pa ne zaostajata mnogo Hrvaška in Slovenija, kakor tudi ne ostali deli naše države. Točne statistike sedaj še ni mogoče navesti, vendar pa je gotovo, da je pri podpisovanju sodelovala živahno vsa država in s tem dokazala svoj patriotizem. Nekaj pa se je opazilo, da so namreč gotovi krogi, ki so svoječasnno podpisali velike vsote avstro-ogrškega vojnega posojila, podpisali sedaj le razmeroma majhne vsote našega državnega posojila, dasi gre sedaj za stvar, ki se niti od daleč ne more primerjati z varnostjo avstrijskih vojnih posojil. Zanimivo pa je, da so Nemci in Madžari, ki živijo v našem državnem ozemlju, spoznali plodnost našega državnega posojila in podpisali lepe vsote 4% državnih bonov. Pazimo, da nas ne osramote tujci! Res je, da živi v našem kmetu še nezaupanje napram podpisovanju državnih posojil vsled slabe izkušnje. Toda naše ljudstvo naj bo prepričano, da sedaj pri tem podpisovanju ne gre za podaljšanje vojne in za podpiranje tuje države, pač pa za to, da podpremo našo državo in ji damo potrebna sredstva, da more izvršiti svojo dolžnost napram svojim državljanom. Opozoriti je treba tudi na to, da bodo pri izmenjavi kron v dinarje dobili lastniki državnih bonov za vsakih plačanih 100 kron izplačanih 5 dinarjev več.

Iz pokrajine.

k Vojnim invalidom. Komisija za prekrbo vračajočih se vojakov je sklenila, da izkoristi za vojne invalide obstoječe topliške in kopališke naprave v: Rogaški Slatini (za bolne na ledvicah, sladkosečnosti, črevesnih katarih) in Dolenjskih Toplicah (za revmatizem, posledice ran in zlomljenja kosti). Vrh tega se priredi grad Golnik za lahko bolne na pljučih in kirurgično tuberkulozo. Invalidi, kateri žele priti v eno teh zdravilišč, se imajo do 25. majnika s prošnjo javiti pri okrajnem glavarstvu svojega bivališča, da se tam zdravniško preiščejo.

k Na Bledu bo v nedeljo pri Loydu shod čebelarjev. Zvečer ob 8. uri se ponovi koncert, ki je bil 11. maja tako prelepo vzpel. Za okoličane bodo pripravljeni omnibusi točno po predstavi. Sedež na vozu 2 kroni.

k Za koroške begunce so darovali: Neimenovan, Ljubljana, 20 K; prodajalna Kat. tisk. društva, 100 K; Vod. Mar. Kessler, 20 K; Urša Brlogar, 2 K; šolsko vodstvo Toplice, Zagorje, 112 K; dr. V. Hudelist, Brežice, 300 K; Iv. Zorman, Sp.

Šiška, 100 K; Iv. Veselič, Ormož, 300 K; Ubald pl. Trnkozy, Ljubljana, 100 K; uradništvo in uslužbenci Mestne hranilnice ljubljanske, 300 K; Franc Hirsche, 20 K; Rudolf Kramer, Kozje, 30 K; Reza Kavčič, Slivnica, 20 K; Franc Stiglic, Bočna, 50 K; Mar. družba, Slivnica, 100 K; ljubljanski bogoslovci, 185 K; dr. Iv. Grafenauer, 40 K; duhovniki pri konkurzu, 117 K; nadučitelj A. Kržišnik, 100 K; duh. svet. Brenc, 20 K; Iz Cerknice: Ivanc, 20 K; Fr. Kanduč, kaplan, 20 K; Irma Remžgar, 25 K; Iva Zwölfovar, 50 K; Evg. Žumer, 50 K; Hel. Ogrinc, 10 K; Kar. Kranjc, 5 K; Mar. Werli, 100 K; notar Pintar, 50 K; Ant. Werli, 50 K; Andr. Šest, 10 K; neimenovani, 34 K; ing. Skobe, 30 K; Andr. Zgunc, 20 K; E. Pogačnik, 100 K; Jos. Kroselj, 20 K; Iva Ukmar, 30 K; Fr. Župnek, 20 K; Franjo Rejc, 20 K; St. Ribnikar, 10 K; Šerko, 100 K; Dana Šerko, 10 K; Julka Šerko, 20 K; Marica Modic, 20 K; Anica Prudič, 30 K; Fran Prudič, 10 K; Tončka Pogorelec, 10 K; Neža Švigelj, 2 K; Marija Karlin, 10 K; Pogorelec, 10 K; Jerica Logar, 2 K; Fran Turšič, 10 K; dr. Červeny, 50 K; Kristina Červena, 28 K; Leopold Fritz, 5 K; A. Laibacher, 5 K; I. Miklavčič, 5 K; D. Kožuh, 6 K; Fran Lavrič, 100 K; Lojzika Prudič, 5 K; dekan I. Juvanec, 50 K; Pošt. Kambič, 8 K; skupaj 3236 K. Z rodoljubno zahvalo odbor koroških beguncev: Dr. J. Arnejc, blagajnik.

k Radgona. K članku v cenj. »Večernem listu« dne 10. maja 1919 prosim za objavo sledečega pojasnila. Dne 17. marca t. l. je prišel davčni oficijal Merčun v uradu v mojo sobo, se tam surovo obnašal in me vprilo tovarišev žalil, za kar sem bil primoran si poizkati zadoščenja. Ker sva oba pri davčnem uradu v Radgoni in ker tudi oba v mestu stanujemo, je za naju kompetentna le radgonska sodnija. Tožilo je državno pravdnštvo in Mrčun, katerega je pekla vest in se je dobro zavedal svojega položaja, k obravnavi ni prišel. Sedaj po tožbi bi pa Merčun rad igral vlogo narodnega mučenika in prvobornika, akoravno še o njegovem narodnjstvu nisem nič slišal in čital. Kar pa se mojih zmoglosti za doseg boljših mest tiče, to prepustim predstojni oblasti, kajti Merčunovih zmoglosti ne maram, saj še za seba nima dovolj. On mi očita, da imam ženo iz nemške hiše, da obiskuje sin nemško realiko in hčerki nemško šolo v Radgoni. Vprašam ga, ali mu je znana kaka slovenska realka na štajerskem pred šolskim letom 1918/1919, ali ne ve, da moji hčerki hodita tukaj v nemško meščansko šolo za tegadelj, ker slovenske nimamo v Radgoni, še manj pa v Gornjiradgoni in ali je že kdaj slišal, da sva z ženo nemško govorila? Sicer se pa Marčun lahko pomiri, kajti moji otroci gotovo toliko slovenski govorijo kakor on. Dobil sem zadoščenje in z objavo tega pojasnila je za mene ta zadeva končana. — Lovro Kuharič, davčni upravitelj.

k Rogaška Slatina. Za Rogaško Slatino in okolico se bo v kratkem osnovala čitalnica.

k Pojasnilo. Od vseh strani iz dežele prihajajo vprašanja, zakaj nekatere obci-

ne in aprovizacije razdeljujejo ameriškansko mast in slanino tako zelo ceno. Na ta vprašanja pojasnjujemo, da dobe vse občine in aprovizacije po celi Sloveniji od prehranjevalnega urada odnosno »Vnovčevalnice za živino in mast« v Ljubljani ameriškansko mast in slanino po 20 K za kilogram proti takojšnjemu plačilu. Ako oddajajo občine, oziroma aprovizacije mast ali slanino pod nabavno ceno, krijejo diferenco med dobavno in prodajno ceno iz posebnega fonda, ki ga imajo v ta namen na razpolago.

k Naša mornarica. »Pravda« javlja, da bodo v kratkem ustanovljena admiralska poveljništva v Dubrovniku, Kotorski Boki in drugih pristaniških mestih.

k Blagovni promet z inozemstvom. Vsak uvoz in izvoz blaga v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev je odvisen od uvoznega, oziroma izvoznega dovoljenja pristojnih oblasti. Trgovci se zato opozarjajo, da si pravočasno preskrbijo taka dovoljenja, ker se bo odslej vsako blago zaplenilo, ki pride brez uvoznega dovoljenja v državo ali se hoče brez izvoznice izvoziti v inozemstvo. V Sloveniji daje uvozna in izvozna dovoljenja le »Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom v Beogradu, podružnica v Ljubljani«. Carinarne morajo zapleniti vsako blago, ki nima uvoznega dovoljenja.

k Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je dovolilo delniški družbi za promet s poljskimi pridelki v Zagrebu, da sme prodati: tvrdki Zidar in Bertonec, paromlin v Domžalah: 1000 q pšenice; tvornici železne in ključavničarske robe v Kamniku: 33 q svinjske masti, 30 q češpljeve čežane, 30 q sliv in 35 q soljene slanine; pivovarni Union v Ljubljani: 600 q ječmena; tvrdki Vinko Majdič v Kranju: 500 q koruze v zrnju in zadrugi gostilničarjev v Ljubljani: 2 vagona pšenične moke.

k Vnovčevalnica za živino in mast v Ljubljani ima večje število mladih, lepih delavnih volov na prodaj. Reflektanti naj se obrnejo naravnost na Vnovčevalnico za živino in mast v Ljubljani.

Iz Ljubljane.

1 Poročnik Kvartič † Danes opoldne ob 11. uri so pripeljali iz Maribora truplo poročnika Kvartiča, ki je padel na koroški fronti. Leži na mrtvaškem odru v mrtvašnici. Jutri ob 4. uri popoldne se bo vršil pogreb.

1 Begunci! Ne zamudite begunskega sestanka, ki se bo vršil v nedeljo dne 18. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Obravnavala se bodo zelo važna begunska vprašanja. Sestanek sklicuje begunski svet.

1 Ljudski oder. Igralci in igralkе Ljudskega odra v Ljubljani pohite v nedeljo popoldne na izlet na Dobrovo. Zbirališče ob 1. uri popoldne pred Ljudskim domom. Vse članice in prijateljci Ljudskega odra se vljudo vabijo, da se izleta polnoštevilno udeležijo. V

slučaju neugodnega vremena se izlet preloži na poznejši čas. — Odbor.

Iz gledališke pisarne. Ker se je bolezen gospice Skalske obrnila na slabše, je vprizoritev napovedane operetne premiere za soboto dne 17. t. m. »Mme Favart« nemogoča. Kupljeni listki za to predstavo veljajo za torek 20. t. m. za isto opereto. Namesto »Mme Favart« bo Baletni večer z javno produkcijo baletne šole v soboto 17. t. m. ob 7. uri zvečer za abonement C/53.

I Prve dni prihodnjega tedna uprizore učiteljski in učiteljske tukašnje učiteljske Anton Funtkovo dramo »Tekna«. — Slavno občinstvo opozarjamo na to predstavo, koje glavni znesek je določen zgradbi Cankarjevega spomenika.

I Slovesna zaprisega. Jutri ob 10. uri dopoldne bo v Mestnem domu slovesna zaprisega v Ljubljani se nahajajočih finančnih uradnikov in drugih uslužbencev.

I Nekaj več smisla za javno snago pričakovati bi bilo od mestnega prebivalstva. Posebno v letošnji pomladi opaziti je po celem mestu, da hišni gospodarji in posestniki vrtov nesnago in plevel odkladajo na ceste in javne prostore. Občinstvo se opozarja na stroge predpise cestnopolijskega reda, v to poklicana oblast pa, da proti takim, ki brezvestno onesnažujejo javne prostore in ceste in na ta način kršijo postavo, postopa z vso strogoštnostjo. Prizadeti, zganite se!

I Ljubljanski kolodvor. Dne 15. maja se je vršila enketa zastopnikov raznih interesentov za ureditev ljubljanskoobstoječih kolodvorov, in 2. kako naj se vprašani: 1. ali je potrebna preložitve obstoječih kolodvorov, in 2. kako naj se preloži, da bodo odgovarjali modernim potrebam. Povdarjala se je splošno potreba, da se napravi skupni osrednji kolodvor in da se le-ta postavi posebno za osebni in mali blagovni promet čim bolj v mestu. Drugo mnenje pa je vladalo, da se čim bolj gleda na rešitev, ki bi odgovarjala razvoju mesta. Določil se je odsek osmih članov, ki naj izdelajo potrebne osnutke na podlagi danih navodil. Upamo, da se ta pereča zadeva čimprej reši.

I Trboveljska premogokopna družba je principijelno sklenila, da preloži svoj sedež z Dunaja v Ljubljano.

I Športni klub »Ilirija«. Letošnji redni občni zbor se je vršil ob povoljni udeležbi dne 6. t. m. Občni zbor je vodil namesto odsotnega predsednika g. dr. J. Berce kot najstarejši odbornik. Pozdravil je v prisrčnih besedah prvi občni zbor po skoro petletnem prekinjenju klubovega delovanja in izrazil nadejo, da se s tem pričene za klub novo, uspehov polno športno delovanje. Spominjal se je med vojno padlih in umrlih 8 članov. Zahvalil se je nadalje časopisju, ki je vsikdar rade volje sprejemalo naša poročila. Športni program razširja klub posebno na lahko atletiko. Gojenju vseh njenih panog: teka, skoka, metanja kroglice, diska, kopja itd. se bo v bodoče posvečala največja pažnja. — Tajnik g. Betetto je poročal o napredku našega športa v letu 1914. Izrekel je prepričanje, da bo klub ob smotrenem,

vestnem in požrtvovalnem delu vsega članstva v malo mesecih dosegel zopet znatno višino tako v footballu kakor tudi na polju lahke atletike. Tudi v letu 1914 je gojil klub ozke športne stike s hrvatskimi, srbskimi, češkimi, poljskimi in nemškimi klubi. Priredile so se številne football-tekme, med njimi tudi mnoge za razvoj slovenskega športa posebno važne tekme med domačimi klubi in moštv. Klub je opetovano tekmoval tudi v Zagrebu, Celovcu in na Reki. Z uspehom se je »Ilirija« udeležila nadalje v sezoni 1914 plavalnih tekem v Karlovcu in na Bledu in sankaskih in smučarskih tekem v Bohinju. Prejšnji športni prostor v Tivolskem drevoredu je avstrijska vojaška oblast z vsem klubovim inventarjem porabila v vojne svrhe. Prostor je za športne namene začasno povsem nerabljev. Klub si je pridobil za športni prostor travnik pred drž. kolodvorom, ki ga treba seveda primerno preurediti. — Poročilo blagajnika g. Deva se je na predlog preglednikov računov odobrilo in se blagajniku podelil absolutorij. Poročilo izkazuje manjši prebitok. — Pri volitvah v odbor je bil izvoljen predsednikom g. ing. St. Bloudek, podpredsednikom gg. dr. J. Berce in dr. I. Lah. Predsednik g. ing. Bloudek je opozarjal na procvit športa med Hrvat. Označil je kot eno prvih nalog novega odbora propagiranje športa med srednješkolskim

dijaštvom. Klub se bo trudil sploh, zanesti idejo moderne telesne vzgoje v najširše kroge. Športno sezono bo otvoril klub s kratkem s football-tekmo proti Angležem ali Hrvat. Football-tekma bodo sledile po možnosti splošne lahkoatletične prireditve. Zaključil je občni zbor s pozivom na vse člane, naj po najboljših močeh pripomorejo k razvoju našega športa.

I Zasačen žepni tat. Dne 14. t. m. ponoči je bil na glavnem kolodvoru aretiran Alojzij Petelinšek s Štajerskega radi žepne tatvine. Petelinšek je potegnil iz žepa posestnikovega sina Franc Golmajerja, kateri je sedel v dvorani in malo zadremal, tobačno dozo. Golmajer se je vzdramil, prijel tatu in ga izročil policiji.

I Samoumor. Sinoči 15. t. m. zvečer se je v nekem tukašnjem hotelu s samokresom usmrtil Ignac Pipan, 28 let star, trgovec iz Zagreba. Vzrok samoumora je baje neozdravljiva bolezen. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

I Internirani Nemci. Iz Celja so privedli včeraj Nemca dr. Breschnika Fr. in Freismutha Josipa, da ju na varnem kraju internirajo. Oba sta v Celju znana kot nevarna nemška hujskača.

I Zaradi snaženja uradnih prostorov bo v ponedeljek, dne 19. maja 1919 mesto na blagajna zaprta.

Bivši predsednik ogrskega parlamenta ustreljen.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 16. maja. »Jutarnji List« poroča iz Budimpešte, da je bil nekdanji predsednik ogrskega parlamenta Viktor

Tolvay od boljševikov kot talec zaprt in kmalu nato ustreljen.

Pegavica v Bosni.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 16. maja. V celi Bosni in Hercegovini se strašno širi pegasti legar. Sa-

mo pretekli teden je nanovo obolelo 300 ljudi.

Narodno predstavništvo.

Belgrad, 16. maja. Včerajšnja seja narodnega predstavništva je po številu vloženih interpelacij na katere so ministri večinoma takoj odgovarjali, prekosila vse dosedanje. Razprava o poročilu verifikacijskega odseka glede vojvodinskih mandatov je bila zelo vihar- na in burna kakor je belgrajski parlament še ni videl. Med demokratsko stranko in staroradikalci je prišlo do ostrih spopadov. Predsednik se je zastonj trudil vpustaviti red. Tudi v kuloarjih so bile živahne razprave. Predsednik je bil prisiljen prekiniti sejo, katera se je mogla nadaljevati šele zvečer. Debat o poročilu verifikacijskega odseka je bila končana, a glasovalo se bo šele pri današnji seji, ki je sklicana ob 5. uri popoldne.

Poslanec Korošec je vložil interpelacijo v zadevi graškega kreditnega zavoda, pri katerem je mnogo spodnje-

štajerskih občin podpisalo avstrijsko vojno posojilo, za katere zahteva posebno varstvo.

Poslanec Biankini je interpeliral glede obnove pomorske trgovine na Jadranskem morju.

Za našo pomorsko trgovino.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 16. maja. Naša parlamentarna delegacija za mednarodno trgovsko komisijo v Bruslju je dobila instrukcije, da naj se zavzame za vprašanje pomorske trgovine na Jadranskem morju.

Prepovedana transakcija.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 16. maja. Trgovinsko ministrstvo je izdalo naredbo, ki prepove-

tuje transakcije delnic, ki so v rokah podanikov sovražnih držav, na jugoslovanske državljanke.

Preseljevanje Hrvatov.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Split, 16. maja. Iz vse Dalmacije, posebno pa senjskega okraja, se izseljujejo kmetje v Slavonijo, kjer nakupujejo ceno zemljo.

Italijanske aretacije.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Split, 16. maja. V Ličenici so Italijani aretirali ljudskošolskega učitelja Vrtasa in ga deportirali v Italijo, češ da ni podučeval otrok v državnem duhu.

Repertoar narodnega gledališča.

Drama.

V soboto, 17. t. m. ob 3. uri popoldne »Krojaček junaček«. Abonm. B/52.

V soboto, 17. t. m. ob 8. uri »Nelly Rozier« zniž. cene. Izven abonm.

V nedeljo, 18. t. m. ob 3. uri pop. »Veriga«, zniž. cene. Izven abonm.

V nedeljo, 18. t. m. ob 8. uri »Moj Bebi«. Abonm. C/51.

V ponedeljek, 19. t. m. ob 8. uri »Smrt majke Jugovičev«. Abonm. A/54.

V torek, 20. t. m. z a p r t o.

V sredo, 21. t. m. ob 8. uri »Revolucij-ska svatba« zniž. cene. Izv. abonm.

Opera.

V soboto, 17. t. m. ob 7. uri zvečer »Baletni večer«. Abonm. C/53.

V nedeljo, 18. t. m. ob 8. uri zvečer »Prodana nevesta«. Izv. abonm.

V ponedeljek, 19. t. m. z a p r t o.

V torek, 20. t. m. ob 8. uri zvečer »Mme. Favart«. Abonm. A/56.

V sredo, 21. t. m. ob 8. uri zvečer »Bajaci in Evelina«. Abonm. B/55.

V nedeljo, dne 18. t. m. nastopi na tukajšnjem odru kot gost bivši član tržaške slovenske opere basist gospod Emil Rumpel v operi »Prodana nevesta« v ulogi mešetarja »Kecala«.

Žena.

Ž Raztrgana koprena. Raztrgana koprena se da kaj rada zašiti z ženskimi lasmi. Najtanjša svila se opazi na kopreni, medtem ko se ženski lasje ne opazijo. Seveda je treba gledati na barvo las in koprene, ker črna koprena se nikakor ne sme popravljati z modrimi lasmi. Najprej se mora kopreno raztegniti kakor mrežo, nato pa se oplete posamezne niti, zavisne od tega, kako je napravljena koprena, kakor vrste je.

Ž Pranje belih svilenih predmetov. Z veliko skrbjo gleda marsikatera gospodinja, kako razpada svileni blago bolj in bolj. Temu je krivo vojno milo, misli marsikdo. Toda pogosto je krivo samo na-

pačno postopanje s temi predmeti. Bele svilene bluze, srajce, šale in slične predmete je treba namočiti v vodi brez mila in pustiti, da stoje čez noč. Zjutraj jih je treba izprati brez mila. — V dveh do treh litrih vode se prekuha 2 žličici lužine in pridodati pol žlice salmijakove raztopine. V ti vodi, ki mora biti samo mlačna, je treba predmet dobro izprati nekajkrat v hladni vodi. Pri zadnjem izpiranju se lahko doda žličico boraxa.

Po svetu.

s Izumrla vrsta papig. Leta 1810 so odkrili na otoku Macquaril, 900 km od južne gble na Novi Zelandiji novo vrsto papig, ki je do tedaj niso poznali in ki so živele v velikem številu po vsem otoku. Od tega rodu ptičev so bile te papige poredne najbolj. Nekaj so jih prinesli v Sidney, kjer tudi v ujetništvu niso izgubile svoje živahnosti. Po novih raziskovanjih, je ta vrsta papig izumrla popolnoma. Praviijo, da so jih iztrebile mačke, ki so prišle na ladajah v ta kraj. Mačke niso dobile tu druge hrane, zato so se zadovoljile z ubogimi papigami, ki se niso mogle braniti.

s Gay — Lussac je bil znan francoski učenjak. Ko je bil Strassburg prvič pod francosko vlado, se je imenovala ena izmed ulic s tem imenom. Ko so pa prišli v Strassburg Nemci, je dobila posebna komisija nalog, da spremeni vsa imena ulic v nemška imena, a da ohranijo prvotni francoski pomen. Uradnik, ki je sprejel to nalogo, je razumel ukaz doslovno — po nemški navadi — in spremenil ulico Gay (»vesel«) — Lussacovo v »Lustig-Lussacgasse«. Zdaj so Strassburžani zopet spremenili ime, prej pa so ovekovečili nemško modrost s tem, da so napis fotografirali.

s Stebri Herkulesa. Pred veliki morski zaliv, v katerem so se zgrinjale starodavne kulture, ki je videl propad okorenelega rimljanstva, je položila narava ozek uhod, obdan od vseh strani od skal. V časih, ki so izginili v temo in meglo preteklosti, so pomenjali stebri Herkula konec sveta. Šele poznejšim rodovom se je odprla pot proti severu in jugu, proti britanskemu otoku ter obalam centralne Afrike. Danes ni takozvano »mare internum« sredina sveta, vendar pa predstavlja še vedno pot, ki je največjega pomena, zvezo med zapadom in iztokom. Za Anglijo pomenja Sredozemsko morje pot v Indijo. Egipt in Sueški prekop predstavljata ključ k čarobni deželi. Otok Cipr obvladuje iztok v Sredozemskem morju, Malta predstavlja sredino morja, dočim se dvigajo ob vzhodu v morje ponosne skale, katere so imenovali stari »Mons Calpe«, katerim pa so dali Arabci ime »Džebel al Tarik« ali sedanji Gibraltar. Skale Gibraltarja se dvigajo do višine 425 metrov. Raz višino se nudi človeku krasen razgled na gorato obrežje Andaluzije, na ploščnati svet proti iztoku ter na Ceuto in Tanger, ki se nahajata le v razdalji 20 kilometrov na afriškem obrežju. Za tema mestoma pa se dvigujejo vrhovi Atlas-pogorja. Cela skala, na koja zapadnem obrenku se dviga na terasah sezidano mesto Gibraltar, je angle-

ška trdnjava prve vrste. Angleška inženerska umetnost je prevzela skale ter jih opremila s hodniki in galerijami, iz katerih štrle topovi, ki bi zagrmeli v onem trenutku, ko bi kdo skušal iztrgati to trdnjavo iz rok stare Anglije. Neverjetno zverž poročilo, da je Anglija pripravljena odstopiti to trdnjavo Španci in to prav posebno zaradi tega, ker je Gibraltar danes skoro popolnoma angliciziran. Mesto je popolnoma angleško in močna angleška posadka — en vojak in trije civilisti — skrbi za to, da izgleda mesto popolnoma angleški. Gibraltar se nahaja v posesti Anglije izza 17. julija 1707 in v letih od 1779—1781 sta Španka in Francija zaman skupaj skušali iztrgati to gorsko trdnjavo iz rok Anglije. Španka, kateri bi moral pripadati po pravici ta uhod v Sredozemsko morje, se ni sploh nikdar razveseljevala nemotene posesti te trdnjave. Izza leta 711., ko so se Arabci pod poveljstvom Tarika izkrcali v bližini, je poteklo veliko krvi za Gibraltar. Boj je trajal skozi 700 let, nakar so bili končno Mavri prisiljeni opustiti to zadnjo postojanko, ki so jo imeli v rokah. Guzman, vojvoda iz Medina Sidonia, je leta 1462, končno pregnal Arabce iz Gibraltarja. Trdnjava se je nahajala že prej v posesti španskega kralja, a so mu jo iztrgali Arabci zopet iz rok. Prav posebno zanimivo je dejstvo, da je bila nemška vojna umetnost, ki je pridobila Gibraltar za Anglijo. Princ Jurij iz Hessena Darmstadta je bil, ki je poveljeval angleškim četam, ki so zavzele trdnjavo.

s Sestra ljubezni. To je naslov nove drame od Henryja Bataillea, ki jo je vsa francoska kritika imenovala ko »uspeh sezone«. To je fina ljubavna francoska drama, ki se ne odlikuje po frivolni francoski površnosti, nego po dobri temeljni misli in zgradbi. »Sestra ljubezni« je novo ime, ki ga je pisatelj izbral za platonsko, ne telesno ljubezen. Ta ljubav je temelj, na katerem je pisatelj zgradil ta sijajen kos življenja v štirih dejanjih. Vsebinska je ta-le: Frederika je žena, ki ljubi čista in bolna srca. Ona hoče, da se uda Julienu Boquetu, ker je poštena in smatra tako dejanje za preveč ponižujoče za ljubezen. Boquet se po dvehletnem prizadevanju pol iz pokore in pol iz brezupa poroči z neko prijateljico Federikine družine. Gotovo, da v tem zakonu Julien ni bil zadovoljen, zato se je vrnil na neumno razsipnost. Tako je prišel v neljubo zadrego glede denarja, iz katere ga je Federika s tem, da mu je posodila 300.000 potrebnih frankov. S to denarno vežjo sta se on in Federika zopet sprijaznila, toda zdaj je bilo popolnoma izključeno kako ljubavno zblažanje, ko je med njima kot preklestvo, a ob enem ko rešitev ležal ta posel z denarjem. V tretjem dejanju pride po neopreznosti v roke Julienove žene Federikino pismo na Julien, iz katerega bi mogel nepoučeni slabo soditi o nji. Julienova žena pobesni od ljubosumnja in naznani vse Federikinemu možu. Julien predlaga zato Federiki, da naj pobegne, da se reši. V zadnjem dejanju se znajde Federika z Julienom v neki vaši, a zave se pravi trenutek in se vrne; s tem je ohranilo »sestro ljubezni« — platonsko ljubav — n pa možatost Julienovo.

— To je suha vsebina igre, ki je zelo napeta ter skozi in skozi zanimiva.

s **Pariška jedilna pomada.** Včasih niso bili nič manj iznajdljivi kakor smo bili mi sedaj med vojsko. Ko so Nemci l. 1870/71 oblegali Pariz, so imeli tovarnarji parfu-merij in pomad velike izgube. Na deželo in v tujino niso mogli nič poslati, skupiček v Parizu samem je bil pa v primeri s prejšnjimi časi tudi brezpomemben. Žalostno so pogledovali svoje velike zaloge in so nadaljno izdelovanje seveda takoj ustavili. To jim je prav prišlo, kajti imeli so še velike zaloge svinjske masti, ki so jo tekom pol leta — ko je masti vedno bolj primanjkovalo — prodali za deset — do dvajsetkratno prvotno ceno mesto da bi jo bili predelali v pomado. Pri tej prodaji so pa prišli še na drugo misel: kako bi že iz izgotovljene pomade odpravili na kemični način dobrodišeče snovi in tako zopet nazaj dobili sedaj tako drago mast. Pri nekaterih izdelkih se jim je to prav dobro posrečilo, pri drugih ne tako. Mošusa n. pr. niso mogli na noben način popolnoma odstraniti, vedno je še ostalo malo duha. Vendar so pa tudi to pomadno mast dobro prodali, čeprav ne tako drago kakor druge. e si prišel v restavracijo in si naročil z nekdanjo pomado namazan kruh, si precej manj plačal, če je dišala po mošusu. Tako so si ljudje zmiraj znali pomagati.

s **Zanimiv obisk.** V zadnjih svojih letih je dobil Goethe toliko obiskov, da je bil že kar nevoljen in je z obiskovalci le malo govoril, samo da so preje odšli. Nekega dne mu naznanijo obisk potujočega Angleža. Ravno Angležev se je pa Goethe najbolj bal, vedel je že iz skušnje, da vsako njegovo besedo zapišejo in jo potem dajo natisniti. Namenil se je torej, da bo le prav malo govoril in kolikormogoče le o vsakdanjih stvareh. Anglež pride, Goethe ga pozdravi, a ne zine besedice; Anglež se prikloni, pa tudi molči. Goethe pokaže z roko na stol v znamenje, naj se obiskovalec vsede; Anglež se vsede, pa je zopet tiho, brezdomno pričakujoč, da bo Goethe začel govoriti. Pet minut je preteklo v najglobljem molku, potem pa Goethe vstane in naznani s tem nememu gostu, da je obisk pri kraju. Ko je spremljal Angleža skozi predsobo, se je pa vendar malo kesal, pokaže na mramornat kip in reče: »Valter Scott!« — »Je mrtev!« se odreže Anglež in odide. Tako se je končal ta najzanimivejši obisk pri Goetheju, kakor ga imenuje sam.

Kaj je povedala tuberkula ...

Po velikomestnem zraku je letela tuberkula in je padla v gredo velikega parka med rože.

»Pozdravljen!« je zaklicala rožna snet.

Tuberkula pa toliko da je povedala. »Zakaj si tako zamišljena?« je vprašala snet.

»Kako težko povem to vam, vam, ki niste prišli preko svoje gredičice« se je namrdnil gost.

»Zdaj smo pa tem bolj radovedne, povej, povej, draga tuberkula!«

In tuberkula je povedala svoje izkušnje radovedni sneti, ki ni prišla iz svoje gredičice, povedala jih je blestečim zvezdam, ki so plakale žareče solze v podobi meteorjev, povedala jih je vitki brezi, ki se je kopala v mesečnem svitu in na kateri je prepeval kos.

»Mislim, da je v tem neka ironija, da sem prišla iz učenjakovega laboratorija. Sama ne vem, kako. Zletela sem visoko k solncu, potem me je pa vleklo nekaj neodoljivega dol, daleč dol v tesne male sobe, kjer sem se objemala z bedo in s tisto trohico gnilega zraka, kadar je tja mogel skozi mala okna. Kar ni bilo gnilega vsled syphilide, prelazila sem jaz, preklinjana, grozna tuberkula. Zakaj preklinjana? Preprosti ljudje! Davila sem odrastle in deco in jim z veseljem otimala pezo žalostnega življenja, ki se jih je držalo kakor krvoses.

Ognusilo se mi je življenje v globinah gorja in bede in priplavala sem na površje samo, kjer je že svetilo solnce in je v dalji iz oblakov prosvitala sreča.

Nastanila sem se v podstrešni sobici revne perice, ki je imela sina študenta. Bil je lep in velik in poln nad v bodočnost. Podnevi se je trafil s službo in je prihajal pozno zvečer domov, kjer je pokoreval poleg svoje dobre matere in nad knjigami, ki jih je ljubil. Posedal je ob njih pozno v noč, preiskoval z drobnogledom ples mikroorganizmov, opazoval je utrip komarjevega srca in sanjal nad življenjem enodnevnice.

»Kmalu, kmalu bom dovršil, mamica!« je dejal. Pa ni. To je bila moja zadnja žrtev. Dovršila sem svoje delo. Ve, sestrice, ne veste, kako mi je bilo, ko sem videla, kako mu bledijo lica, ugašajo oči, kako trudno se vleče iz četrtega nadstropja. Sestre, sestrice, to je bila moja poslednja žrtev. A nekoč ponoči, ko je zunaj bila polnoč in je sneg naletaval na okna, je sedel zamišljen pri mizi, pljuval hrklje, v katerih so bile lepe citronaste tuberkule, ter jih je deval pod drobnogled. Spoznal je mojo navzočnost in je od žalosti zbledel. Vzel je papir in napisal:

»Oj, ti krasno, mlado življenje! Umi-kaš se pred menoj, preden sem k tebi prišel. Čutim tvoj vonj in tvojo velikost, tvojo lepoto, tvojo bližino. Zakaj mi nisi dovolilo, da bi na tvojih valovih otrl prah, ki ga je name nametala beda in silno delo? Zakaj mi nisi dovolilo, da bi z vrha, na katerega že prihajam, zagledal tvoj neskončnost in se razveselil s pogledom na solnce, v katerem se kopljesh?

Glej! Pomlad mi bije na okna, cvetlice diše, ptičji prepevajo in po zraku prihaja moč in lepota, a jaz se mučim v hrepenenju po tebi, lepo in mlado življenje.

Plul sem k tebi skoz temo, vrgel sem od sebe najdražjo prtljago — svoja mlada leta, da bi bil že enkrat blizu tebe. In navsezadnje?

Odhajam neznano kam, a tebe nisem spoznal.

Pa ni bila še pomlad, ko je to pisal, ali bila je že blizu, kakor življenje, po

katerem je hrepenel. Baš, ko je bil pomladni vzduh poln tajne sile, je ležal v svoji postelji v podstrešni sobici, bled in lep.

Odšel je neznano kam, kamor se je bal.

To je bila moja poslednja žrtev.

Tuberkula je umolknila in vse naokoli je bilo tiho. Molčala je snet, ki ni prišla preko svoje gredičice, spaval je kos na beli brezi, ki se je kopala v mesečnem svitu, in blestečim zvezdam so se utrinjale v vsemir težke žareče solze.

Sivori — Nenad Vojvodič.

Nravnost ameriških plemen.

(Dalje.)

Pri Nutkih zaroče nekateri starši, posebno uglednejši, svoje otroke v starosti, ko še niti ne razločujejo med naklonjenostjo in nenaklonjenostjo; toda v mnogih slučajih vendar prepuste volitev mladim ljudem samim. Iz svečanega dejanja snubitve se sme sklepati na povprečno visoko razumevanje družinskega življenja pri tem narodu. Če je snubač bogat in če ima veliko prijateljev, tedaj se predstavi z njimi bodočemu tastu, kateremu prinese obilo daril. Med tem ko hvali njegovo spremstvo snubačeve vrline in darila, opisujejo svojci lepoto in čednosti neveste. Kadar snubi kak glavar, se udeleži te svečanosti ponajveč celo plemo. Marsikateri ubožni snubec ima seveda samo enega samega prijatelja na svoji strani in razpolaga kvčjemu s par odejami kot darilo. Vendar pa mu navadno njegova izvoljenka povrača ljubezen z večjo nežnostjo, kakor pa bogata glavareva hči svojemu možu; deloma se da to razlagati z mnogoženstvom bogatinov in enoženstvom ubogih. Nutki so pri vseh važnih zadevah posvetujejo s svojimi ženami in se kažejo tudi v razdelitvi dela ko razumni možje. Predno so prišli v njihove kraje gotovi belokožni »kulturonosci«, je bila Nutka-Indijanka zvesta žena, kar sedaj v mnogih slučajih ni več. Vendar pa je družinsko življenje tega naroda po izpovedi Bancroftovi še vedno zelo prisrčno; na njihovih zabavnih večerih se pomenjujejo, pojejo, šalijo in pripovedujejo junaške čine. Pri Kutanih, ki jih Bancroft prišteva kolumbijski skupini, moške zelo ljubijo svoje žene, in te so svojim možem vdane v zvesti ljubezni. — Na povprečno visoki stopnji najdemo zakonsko ljubezen in zvestobo tudi pri Okanaganih, ki sklepajo zakone na obojestransko srčno naklonjenost. Korake do te naklonjenosti opisuje Bancroft bistveno takole: Komaj je Okanagan dosegel svoje štirinajsto ali petnajsto leto, obrne svojo ljubezen na deklico, ki navadno ni nad dvanajst let stara. Prvi korak stori z večernim obiskom v vlgvamu svoje izvoljenke, če so starejši ljudje že podali h počitku. Prišedši v vlgvam, zaneti tam ogenj in, ker poznajo namen takih obiskov, mu dovoli dekličina mati, če ji je mladenič

Do volji, da se sme z deklico pomenkovati. Na sledeče večere se obiski ponavljajo, dokler snubač ne pride podnevi, spremljan od nekaterih prijateljev in položi kupno ceno, ki velja za zakonsko sklepanje. Činuki smatrajo za najbolje, če jih družijo pri sklepanju zakona mladostna moč s skušeno starostjo. Zato so zakonci pogosto v starosti zelo različni. V domačem krogu vlada mir, čeprav ima ta ali oni Činuk več žen. Trud in trpljenje dneva si delijo med seboj; ločitev zakona je nekaj redkega, dasi ga dovoljuje postava; poedini sluščaji zakonoloma so se navadno kaznovali s smrtjo. — Klamath-Indijanec v južnozahodnem Oregonu in severni Kaliforniji se prav nič ne ozira na željo svojih za možitev zmoglih hčera; zanj je odločilna le najvišja ponudba in, ker so stari možje navadno imovitejši ko mladi, zato so deležni najlepših in najmlajših žen, medtem ko se morajo mlajši in revnejši zadovoljiti z ostanikom. Odločujoča moč denarja v tem oziru napravi iz Klamatha pravečatega lakomneža. Ločitve tukaj ne najdejo nobenih zaprek, niti težkoč; nasprotno pa kaznujejo moža radi zakonolomstva zelo občutljivo: ali mu izbijejo oko, ali pa ga izključijo iz njegovega plemena; le v izrednih slučajih se da njegov teklec potolažiti s steklenimi drobci, ki so nabrani na vrhovi. Če zahteva običaj tega naroda že od moža tako strogo zakonsko zvestobo, koliko bolj od žene: ako zahteva razžaljeni soproj, potem iztrgajo prešuštnici javno čreva in drob. — Pri več plemenih v Srednji Kaliforniji ima snubljeno dekle pravico, da se odreče privoljenju, če ji mladenič, ki je prišel v hišo s privoljenjem njenih staršev, ne ugaja. — Pri Oleepa-Indijanih, istotam, igra usoda veliko vlogo, kadar gre za možitev njihovih hčera. Ko dajo snubcu dovoljenje za ženitev, obvestijo o tem svojo hči. Dekle tedaj odbeži iz vigvama svojih staršev in se skriva. Če jo ljubimec najde, tedaj je njegova; ako jo v določenem času ne najde, potem se mu nudi še dvakrat enaka prilika. Dvakrat jo mora najti, sicer nima nobene pravice do nje. — Pri Nešenam-Indijanih, istotam, položi ljubimec pred vigvam svoje ljubljene različna darila in se potem odstrani. Ako so ti darovi dekličinim staršem, ki takoj poznajo njihov pomen, vseč, tedaj vzame mladi mož njihovo hčer brez vseh nadaljnjih okoliščin k sebi za ženo. — V Santa Cruz v Kaliforniji gre mladenič, ki bi se rad oženil, v kočjo svoje izvoljenke, se de poleg nje, ji vrže molče pred noge vrstico z biseri in zapusti kočjo kot njen mož. — Pri Clear Lake, istotam, v Kaliforniji, ugrabi ljubimec, katerega se pridružijo nekateri njegovih prijateljev, deklico, ki si jo je zaželel za ženo. V Kaliforniji se tudi čisto dogaja, da vzame mož na željo svoje prve žene še druge, tako pri San Francisco in Montereyu, kjer mož skoro vse delo odvali ženi na ramo in tudi sicer tako zaničljivo z njo ravna, da ji ne da pro-

stora niti pri vigvamskem ognju in ji tudi ne dovoli, da bi z njim obedovala ali se vmešavala v njegove pogovore. (Dalje.)

Aprovizacija.

a Amerikanski špeh za IX. in X. okraj dobe stranke iz Mühleisnovega skladišča na Dunajski cesti na odrezek št. 1. sladkornih izkaznic za mesec maj po naslednjem redu: IX. okraj: V soboto, dne 17. t. m. pridejo na vrsto stranke s sladkornimi izkaznicami št. 113 (Marenče), št. 114 (Fojker dopoldne od 8. do 10. ure. — X. okraj: št. 115 (Škerl M.), št. 116 (Novak), št. 117 (Javornik), št. 118 (Škerl Iv.) od 10. do 11. ure št. 119 (Robežnik), št. 120 (Murnik), št. 121 (Jelačin), št. 122 (Sojar), št. 123 (Supin), št. 124 (Pirnat M.), popoldne od 2. do 3. ure: št. 125 (Pirnat I.), št. 126 (Jereb), št. 127 (Marn), št. 128 (Bijot), št. 130 (Bartl) od 3. do 4. ure, št. 131 (Jeločnik), št. 132 (Platiša), št. 133 (Končan), št. 135 (Jerin), št. 136 (Mesec) od 4 do 5. ure. Vsaka oseba dobi pol kilograma špeha. Kilogram stane 18 kron. Strankam se je točno ravnati predpisanega reda.

a Prodaja sladkorja. Na vsako izkaznico (levi del) se dobi po pol kilograma sladkorja. Kilogram stane 6 K 60 vin. — Odrezke št. 1 in 2 sladkornih izkaznic se mora strankam vrniti, ker se na iste oddaja špeh.

Iz seje mestnega aprovizačnega odseka. 1. Prihodnji teden se peče v vojni pekarni kruh iz pšenične in 30 odstotkov koruzne moke. — 2. Izkaznice za kruh in moko se ne bodo več izdajale. Moka za kuho in kruh se bode od ponedeljka, 25. maja naprej prodajala brez izkaznic v poljubni množini v vseh vojnih prodajalnah kakor tudi bel in črn kruh in sicer: v Prešernovi ulici, v Kolodvorski ulici, pri Podboju, pri Mühleisnu, v cerkvi sv. Jožefa, v Gosposki ulici, v Mahrovi hiši, na Starem trgu, na Bregu, na Tržaški cesti. Cena belemu kruhu se bo pravočasno objavila. — 3. Pekari naj pečejo in prodajajo kruh iz svoje moke, ter se naprosi vlado, da določi cene pekovskega kruha. — 4. Če bode vlada izplačala za ubožno akcijo obljubljenih 200.000 kron, se bode dajalo strankam ubožnih akcij cenejša moka za kruh in ev. tudi cenejši špeh. — 5. Ubožna akcija za meso se opusti, ker vlada nima nikakega fonda, da bi mogla dajati cenejše meso na ubožno akcijo ter na I. in II. uradniško skupino. Ker tudi mestna aprovizacija ne more teh izdatkov kriti iz svojega, se preneha oddaja cenejšega mesa za vse ubožne akcije. — 6. Prihodnji teden se bode razdeljevalo na sladkorne izkaznice po 1 kg amerikanskega špeha za osebo. Amerikanski špeh je prvovrsten, treba je le, da

se ga dva dni namaka v vodi, predno se ga topi. Če se primeša pri toplenju nekaj čebule, izgubi mast žaltov okus. — 7. Gospem, izvoljenim na ženskem shodu v Mestnem domu se izstavijo legitimacije za nadzorstvo pri razdeljevanju in prodaji živil. Načelnico tega odseka, g. Galetovo, pa se pritegne v aprovizačni odsek kot zastopnico konzumentov in informatorko nadzornic. Ta posel opravljajo nadzornice brezplačno. — Sklep ob 7. uri.

Lepa polica in rok pri- nese mnogo prednosti, tako v zdravstvenem kakor v družabnem oziru. Fellerjeva popolnoma neškodljiva preizkušena „Elza“ pomada za obnavljanje in negovanje kože, odstrani nečistost kože, ojeđa prische, brani proti solnčarici, solnčnim pegam, bori, razkavosti, velosti kože. — Lonček močnejše vrste 6 kron. Omot in poštnina se računa posebej najceneje.

Namesto škodljivega mila

vzemimo za lica Fellerjevo bljino mlečno milo „Elza“, katero je danes se zelo drago ali ima se iste dobrote in neškodljivosti kakor pred vojno. Bolje in finejše za negovanje kože v današnjem času si niti misliti na moremo. — Bujne lase se more doseči samo s Fellerjevo „Elza“-Tanohina pomado za rast las. Okrepi kožo na glavi, preprečuje plešavost in prezgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 K. Omot in poštnina se računa posebej najceneje.

Za vsakdanje negovanje

telesa so Fellerjeve „Elza“ toaletne pastilje za umivanje telesa, otroške kopeli, kakor za ustno vodo itd. Cena kartonu 1 K 50 v. — S seboj vzeti in povsod v žepu nositi se more bol ublažujoč, hladec, osvežujoč Fellerjev „Elza“ mentolni migrenski črtik. V leseni cevki 1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu in migreni, rabi se tudi proti vbođljaju in ranitvi. Voda za oči (collgium) 2 K 50 v. — Kapijica proti zobobolu 2 K 50 v. — Pravi zagorski prsni sok proti kašlju stekl. 4 K. Francovo žganje v stekl. 6 — in 16 — K. Za želodec, prava švedska tinktura, vel. stekl. 10 K — v, balzam (melen) mala stekl. 2 K — v. Kurja očesa odstrani brez bolečin Fellerjevaturist. tinktura „Elza“ (tekočina) skupaj s čopičem 3 K in turist. obliž po 3 K in 1 K 50 v. Proti potenju telesa in nog je Fellerjev „Elza“ prašek z vsipom 1 K 50 v. Krmilni prašek za živino davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poštnina se računa posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju EVGENU V. FELLER, Stubica, Elza trg št. 245 (Hrv. Zagorje).

Razprodaja.

V soboto 17. in nedeljo 18. se bode prodajala na stojnicah Predoviča, Noullana in Rocjana v šol. drevoredu

telečja pečenka kg K 10.—.

Kapitan Dodero.

Italijansko napisal A. G. Barilli.

(Dalje.)

Ko je solnce zašlo, me je premagala utrujenost in začel sem dremati. Omamljivi vonji tropičnih cvetov so napolnili zrak, iz dalje sem začul piščali in vrskanje. Divjaki so se zbrali k rajanju. Samemu sebi sem se zazdel kakor z rožami okinčano jagnje, ki zadovoljno gre smrti nasproti, samo da bi bil zraven obred prej pri kraju. Razgrajanje nepotrpežljivih divjakov, ki so hlepeli po moji krvi, me ni več strašilo, otrpel sem popolnoma.

Naenkrat sem začutil, kako me je objel val svežega zraka. Planil sem pokonci. Vrata so se odprla in v mraku sem opazil človeka, ki je bil po hoji in postavi podoben učitelju Labsolu. Toda kje suknja in cilindar — mož je bil opravljen kakor divjaki.

»Ne bojte se, jaz sem, Labsolu. Svojo paradno suknjo nosim samo ob posebnih prilikah, sicer bi je že davno ne imel. Tu nimam pariškega krojača.«

»Drugi ljudje, druge navade!«

»A na vse se težko navadite; na primer kuhinja mi ni prav nič všeč, posebno kakih posebnih jedi ne morem uživati.«

»Ah, tako, razumem! Tedaj je res?« sem zaječal in prijel Francoza za roko. »Tu jedo...«

»Človeško meso, da, da, če ga imajo. Kadar se vojskujejo s sosednjimi otoki in sovražnike ujamejo, ali pa da morje zanes kakega nesrečnega, imajo človeške pojedine. Jaz sem prišel tu sem ravno tako kakor vi, toda če bi ne bil tako srečen, da sem poučeval kraljevo mater v lepih umetnostih — seveda se s tem nočem prav nič hvaliti — torej kakor rečeno, če bi me ne bila ona, Večerna Zarja, rešila, bi me bili divjaki po vseh pravihli požrli. Pozneje se je pokazalo, da sem tem ljudem potreben, celo neizogibno potreben, — na uho povedano — ko sem začel vzgajati kraljičino Jutranjo Roso. No, sami boste videli, kak biser je to, kakor pravimo mi v Parizu.«

»Sami boste videli!... To lahko pravitel sem ga prekinil. »Toda z nami ne bodo toliko čakali, kratkomalo nas pozoro.«

»Seveda!« je dejal skoro zaničljivo Labsolu. »Mislite, da vas bodo res snedli? Kaj pa, če so s to pojedino že začeli?«

»Moj Bog,« sem od groze zakričal in planil pokonci. »O, moji tovariši! Moram jih še videti, moram... naj velja kar hoče!«

S temi besedami sem hitel proti vratom, toda stari Parižan me je ustavil.

»Pri moji veri! Bodite vendar lepo pametni, ne hitite sami v pogubo. Ali hočete rešiti tiste, ki so že mrtvi in jih bodo divjaki kmalu prebavili. Kar se je zgodilo, se je zgodilo in ni mogoče popraviti.«

Omahnil sem na ležišče in se kakor otrok oklenil Labsolovih rok ter bridko zajokal.

»Mirno, mirno!« me je tolažil. »Nesrečneži so mrtvi in vaše solze jih ne bodo več oživile.«

»O! Da bi tudi mene kmalu ubili! Čemu čakajo? Zakaj me niso z drugimi vred?«

»Zakaj... zakaj?« je mrmral Francoz. »Predvsem zato, ker ste vi najbolj plemeniti in je čisto naravno, da najboljšo hranijo vedno do zadnjega...«

»Tedaj pridem jaz jutri... jutri na vrsto?«

»Pustite me, da končam! Tudi zato ne, ker vas niso mogli. Po mojem prizadevanju so vas prihranili za Kutkov praznik. Teško sem jih pregovoril.«

»Kaj je to Kutkov praznik?«

»To je bog, ki jih je ustvaril. Ustno izročilo njegove vere pravi, da je Kutku nekoč zapustil nebo, da bi živel na otoku Okvenakati. Tu sta mu bila rojena sin Tigil in hči Siduka. Kakor hitro sta dorasla, sta bila mož in žena. To je bilo v času, ko še ni bilo ne živali na suhem, ne rib v vodi. Hranili so se s sadjem. Toda nekega lepega dne je Kutku zapustil ženo in otroke ter odšel. Kdovekam — najbrž v Ameriko. Od takrat ne vedo ničesar več o njem.«

»Ta zgodba je zelo preprosta.«

»Ta Bog je čuden. Divjaki mu izkazujejo čast s pojedinami in popivanjem, a njemu ne privoščijo niti kosti. Zato pa tudi nič ne izprosijo pri njem in govore o njem čisto po domače. Da, celo kregajo se, da jim je ustvaril preveč gora, skal in brlogov ter da ni niti pomislil, ko je ustvaril mrčes, muhe, komarje in golazen. On je vzrok, da dežuje, pada toča, on pošilja nevihte, ki ukončujejo žetev in vse koristne stvari. Kr... rečeno, radi vsega tega ga vedno kregajo in zasmehujejo, dobrot ne poznajo in ne cenijo.«

»Pa obhajajo vendar slovesnosti njemu v čast?«

»Gotovo, a to niso slovesnosti, ampak pojedine, pri katerih se za svojega boga prav malo zmenijo.«

»Tedaj sem res...«

»Da, določeni ste, da boste za pečenko pri slovesnosti, ki bo čez dva meseca. Res, princeza si je stvar imenitno izmislila... da bi vas rešila, ali razumete! Čas razcvete rož!«

»Ne razumem vas... Kaj ima pri tem princeza?«

»Dobrosrčna je. Rekla jim je, da jim bo dobro svetovala — s tem pa hoče samo vso stvar zavleči. Zdaj me je poslala k vam, da se natančno domeniva. Toda ostaniva pri stvari, da vam povem vse po vrsti.«

»Oprostite, da sem tako nepotrpežljiv.«

»Da ne boste preveč žalostni, bom preskočil zgodbo vaših nesrečnih tovarišev. Samo toliko pripomnim, da so umrli popolnoma nevedoma, kajti naši možakarji so mojstri v pobijanju. Čudni ljudje so to. Vedno se ukvarjajo z vrašanjem, v kolitko in kako je meso Evropejcev okusnejše, kakor ono domačinov. Jaz zase sem bil nešteto krat v nevarnosti, da me kraljica razseka v kose, toda nazad-

nje je kralj Urutukte spoznal, da tak star in suh mož ne more rešiti vprašanja in da morajo prej okusiti mlado meso.«

Stari blebatač me je s tem pripovedovanjem o človeškem mesu mučil do skrajnosti. Njemu pa je bilo to v zabavo.

»Ko je princezinja Jutranja Rosa pri oknu slišala kraljevo obsodbo, je takoj sklenila, da reši vsaj enega obsojencev. Tudi ona je v tem hipu reševala novo vprašanje, namreč, kaj pomeni čudna brada, kakšna je in kako ta raste. Ravno zato je sklenila, da si izprosi vaše življenje. To bi kar naravnost težko dosegla, zato je rekla, da ji je slabo in da se danes ne more najesti do sitega, morajo pa ji prihraniti enega moža. Seveda so ji odbrali najboljši košček — sklenila je, da ga prihrani za Kutkov praznik.«

»Nebeška princezinja!« sem vzkliknil ves navdušen.

»Zares, nebeška princezinja. Pa nikar ne mislite, da bi bila princeza mogla doseči svoj namen na kak drug način. Brez boja ni zmage. Prvi minister je našel mnogo pomislekov. Največji je bil ta, da bi trije možje komaj zadostovali, da zbu- de slino po dobri jedi. Toda princezinja je znala odgovoriti. Rekla je: Ona je kraljičina in zahteva, da jo minister uboga. Njena želja je več kakor poželenje podložnikov, čeprav so dvorjani in ministri. Ko je prvi minister še hotel govoriti, se je kralj razjezil in mu priložil tako zaušnico, da se je zvrnil po tleh.«

»Dobro je napravil! To je kralj, ki zasluži, da ga okujejo v zlato!«

»Tako, in sedaj,« je nadaljeval Labsolu in pri tem poudaril vsak zlog posebej, »sedaj se pripravite, da dostojno stopite pred princezo. Prosti ste popolnoma in lahko greste, kamor hočete. A svetujem vam, da gradu ne zapustite, ker sicer bi ljudem prišlo na misel, da svojevoljno rešijo vprašanje, ki zanima kraljičino. Sicer je pa grad dovolj velik; da bi pa porizkušali pobežniti, ni vredno, ker vam tudi ne kaže. Jaz zase mislim, da se bo zadeva na dobro obrnila in da boste med temi divjaki še velik gospod.«

Tako je govoril moj vodnik. A jaz nisem več poslušal teh načrtov, ampak sem poln hvaležnosti mislil na princezo, ki se je usmilila mene.

Med temi pogovori je minevala noč in skozi špranje je začel prodirati dan. Stopila sva iz koče na svež zrak. Šla sva ob reki navzdol. Tu sem začutil potrebo, da sem se umil. Brado sem si skrbno počesal s prsti, kajti dobro sem se zavedal, da jo bom moral v kratkem predstaviti milostni princezi, in da je brada tisto, na katerem so obstale njene oči. Potem sem šel s svojim rešiteljem na njegov dom, kjer mi je postregel z vinom — seveda iz kokosovega oreha — in čakal toliko časa, da se je približala ura, ko sem smel obiskati svojo zaveznico.

(Dalje.)